

Villa Johanna

Adres

Middelkerke [gemeente in arrondissement Oostende - BE]: Leopoldlaan 288

Architect

De Vestel

Bestaansperiode

1901-1964

Oprichter

Léopold Hirsch en Johanna Freudenberg

Logistieke organisatie

Israëlitische Schoolkolonies (1900-1922)

vzw Villa Johanna (21 juli 1922)

Solidarité Juive (1946-1953)

Nationaal Bestuur der Christelijke Jonge Mannen [1956-1962]

Wat het nu is

Gesloopt, er staat nu een flatgebouw.

Korte situering

Bij de viering van hun zilveren bruiloft en het huwelijk van hun oudste dochter, besloten Léopold Hirsch en Johanna Freudenberg een organisatie op te richten met als doel arme Joden te helpen. De familie Hirsch bezat een van de meest luxueuze kledingzaken van Brussel. Onder impuls van Armand Bloch, de groot-rabijn van België, richtten zij Villa Johanna op, een Israëlitische schoolkolonie, met als doel schoolgaande kinderen met een zwak gestel de gelegenheid te geven sterker te worden aan zee. De neogotische villa opende officieel op 1 augustus 1901.

In 1912 werd de villa uitgebreid. In augustus 1914 werd ze ter beschikking gesteld van het Rode Kruis. Het Duitse leger nam ze in als kazerne. Na de wapenstilstand in 1918 werd de villa zonder inboedel en vervallen aangetroffen. In juli 1927 werd Villa Johanna opnieuw ingehuldigd. Architect De Vestel, die ook de oorspronkelijke plannen tekende, bracht aanpassingen aan, die door de Middelkerkse aannemer M. Coppens gerealiseerd werden.

Van 20 december 1938 tot 20 februari 1939 werd Villa Johanna ter beschikking gesteld van het Hulp- en Bijstandscmité voor Vluchtelingen.

Na de Tweede Wereldoorlog kon de villa onmiddellijk haar activiteiten hernemen. De Duitse bezetter had geen noemenswaardige vernielingen aangericht, behalve die aan de platen met de namen van de schenkers.

Van 1946 tot 1953 huurde Solidarité juive (sinds 1969: Union des Progressistes juifs de Belgique) de villa. Deze vereniging was in 1939 door antifascistische Joodse vluchtelingen in Brussel opgericht om onder meer de redding van Joodse kinderen te organiseren. Na de Bevrijding stichtte Solidarité juive een onthaalstructuur om oorlogsslachtoffers, vooral kinderen, bij te staan. De Solidarité juive had ook kinderen in La Maison du Bonheur in Middelkerke. Voor de afbraak in 1964 door de SA Les Grandes Résidences werd Villa Johanna verschillende malen door de YMCA (Young Men's Christian Association) gebruikt als kinderhome met een capaciteit van 112 kinderen. De gemeente Middelkerke verleende toelating aan het Nationaal Bestuur der Christelijke Jonge Mannen, Duquesnoystraat 31 in Brussel. Op een buitengewone algemene vergadering van de vzw Villa Johanna op 23 april 1963, werd de vzw ontbonden en werd Ivan Hirsch tot vereffenaar benoemd.

Meer info

Toen de villa geopend werd, waren enkel het gelijkvloers en de eerste verdieping klaar. De tweede verdieping werd in 1902 in orde gebracht. Het huis was gebouwd rond een centrale hall met trap en zag eruit als een conventioneel middenklassenhuis. De villa beschikte over 60 grote bedden, 10 bedden voor kleine kinderen en 3 bedden voor toezichters. In de infirmerie konden 4 kinderen opgevangen worden. Elk jaar ontving de kolonie 500 – 600 kinderen voor een verblijf van 3 weken. De eerste en de derde kolonie van de vakantie bestonden uit meisjes, de tweede uit jongens. Dit zou telkens zo zijn tot in 1940. De instelling was niet zuiver confessioneel. Er werden ook plaatsen voorbehouden voor niet-Joodse kinderen, onder meer voor weeskinderen uit Brusselse en Antwerpse instellingen. Om de kosten van het personeel te drukken, werden vanaf 1904 oudere leerlingen aangeduid als hulp-opzichters. Zij droegen een kenteken om zich te onderscheiden van de anderen.

Mademoiselle Goldstein, personeelslid van de Brusselse stadsschool in de Hoogstraat, werd - op vraag van Hirsch - in de jaren 1929-1932 een aantal dagen vrijgesteld om toezicht te houden in de kolonie.

Vanaf begin jaren 1920 werd de Centrale voor sociale Joodse werken in Antwerpen gesticht onder voorzitterschap van professor Nico Ginzburg. De Centrale had ook vakantiekolonies: de Villa Altol in Kapellenbos, waar behoeftige kinderen en volwassenen voor hun gezondheid verbleven, en de Villa Altol in Koksijde.

Extra

Ook de krant Le Soir sponsorde deze kolonie.

Literatuur

D. DRATWA, De villa Johanna te Middelkerke (1901-1964). In: Graningate, (1991)43, p. 89-112.

V. POUILLARD, Hirsch & Cie Bruxelles, 1869-1962, Brussel: Éditions de l'Université de Bruxelles, 2000, p. 17-18.

L. SAINT-VINCENT, Belgique Charitable, nouvelle édition refondue et complétée par Mme Ch. Vloeberghs, Albert Dewit, 1904.

Zie: <http://users.skynet.be/zwysen/Jeugdzorg/kolonies.htm>

Villa Johanna. Colonie scolaire israélite fondée à Middelkerke (Belgique) le 1er août 1901. Rapport(s) du Conseil d'Administration pour l'exercice 1907. Brussel: Imprimerie Ve Michel Van Dantzig, 1908 (idem voor 1908, 1909, 1911 en 1913).

Villa Johanna colonie scolaire israélite. Rapport du Conseil d'Administration Exercice 1936, Brussel, 1937.

Villa Johanna colonie scolaire israélite. Rapport du Conseil d'Administration Exercice 1938, Brussel, 1939.

Bronnen

Archief van de Stad Brussel, IPII 1009, Brussel stuurt kinderen naar de Villa Johanna in Middelkerke.

Gemeentearchief Middelkerke, MI 551.

<http://www.upjb.be/nl/presentation.htm>

Â

<top

Getuigenissen

Audio

Video

<top

Plaats uw herinnering

